

Editorial board of International Electronic Scientific and Practical Journal «WayScience»
(ISSN 2664-4819 (Online))

The editorial board of the Journal is not responsible for the content of the papers and may not share the author's opinion.

**Global Society in Formation of New Security System and World Order:
Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Internet
Conference, July 4-5, 2024. FOP Marenichenko V.V., Dnipro, Ukraine, 133 p.**

ISBN 978-617-8293-29-1

3rd International Scientific and Practical Internet Conference "Global Society in Formation of New Security System and World Order" is devoted to issues of creating a new security system and world order and their impact on various areas.

Topics:

- public administration sciences;
- philosophical sciences;
- economic sciences;
- historical sciences;
- legal sciences;
- agricultural sciences;
- geographic sciences;
- pedagogical sciences;
- psychological sciences;
- sociological sciences;
- political sciences;
- philological sciences;
- technical sciences;
- medical sciences;
- chemical sciences;
- biological sciences;
- physical and mathematical sciences;
- other professional sciences.

Dnipro, Ukraine – 2024

ВПЛИВ ПОСТТРАВМАТИЧНОГО СТРЕСОВОГО РОЗЛАДУ (ПТСР) НА СОМАТИЧНЕ ТА СТОМАТОЛОГІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗСУ

Чернявський В.В.

Стрюк Ю.В.

асистенти кафедри стоматології факультету післядипломної освіти
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет
м. Запоріжжя, Україна

Ключові слова: ПТСР, кортизол, інсулін, інсулінорезистентність, зубощелепна система, карієс, пародонтит, ендокринна система, хронічні захворювання.

Вступ 24 лютого 2022 року кардинально змінило життя України та українського народу. В умовах війни і постійної загрози тероризму українські військові зазнають надзвичайно інтенсивних емоцій. Почуття неспокою, гніву та смутку є нормальною реакцією на бойові події. Однак деякі військовослужбовці можуть відчувати глибші реакції, які негативно впливають на їхнє психологічне здоров'я. Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР) не є наслідком психічної неврівноваженості, а є спробою організму впоратися із загрозовою подією. Це звичайна і доцільна відповідь організму.

Військовослужбовці з ПТСР часто стикаються з підвищеним рівнем стресу, що супроводжується збільшенням виділення кортизолу та інсуліну. Ці гормональні зміни можуть призводити до різних соматичних порушень, таких як захворювання печінки, нирок, щитовидної та підшлункової залоз, а також до проблем із зубощелепною системою.

Метою дослідження був аналіз впливу підвищеного рівня кортизолу та інсуліну на стан зубощелепної системи, а також дослідження впливу стресу на функціонування печінки, надниркових, щитовидної та підшлункової залоз у військовослужбовців Збройних Сил України (ЗСУ) з ПТСР у зоні бойових дій.

Завдання дослідження

1. Визначити вплив підвищеного рівня кортизолу та інсуліну на стан зубощелепної системи у військовослужбовців з ПТСР.
2. Дослідити загальносоматичні порушення, пов'язані з підвищенням рівня гормонів стресу у військовослужбовців.
3. Оцінити частоту та тяжкість загострення хронічних захворювань серед військовослужбовців ЗСУ з ПТСР.
4. Запропонувати методи профілактики ПТСР у військовослужбовців ЗСУ.

Дослідження проводилося шляхом аналізу літературних джерел та ретроспективного аналізу медичних карток військовослужбовців, які проходили лікування у Запорізькому військовому госпіталі ВЧ 3309 з січня 2022 по травень 2024 року. Аналізувалися рівні кортизолу та інсуліну, визначені за допомогою лабораторних тестів. Оцінювався стан здоров'я зубощелепної системи за допомогою стоматологічних оглядів та рентгенографії, а також загальносоматичне здоров'я за клінічними та лабораторними показниками.

Основні результати

1. **Захворювання щелепно-лицьової області:** Стрес, викликаний війною, негативно впливає на організм і здоров'я військовослужбовців. Підвищений рівень кортизолу знижує імунітет, що призводить до захворювань, таких як стоматит, пародонтит, карієс, гінгівіт та інші інфекційні захворювання.

2. **Захворювання ендокринної системи:** Підвищений рівень кортизолу спричиняє метаболічні порушення, інсулінорезистентність, що веде до діабету 2 типу, жирового гепатозу печінки та панкреатиту. Також спостерігається зниження імунної функції через тривале підвищення кортизолу.

3. **Вплив підвищеного рівня інсуліну на здоров'я:** Підвищений рівень інсуліну спричиняє жировий гепатоз печінки та збільшує ризик серцево-судинних захворювань.

4. **Загострення хронічних захворювань:** ПТСР сприяє загостренню хронічних захворювань, таких як гайморити, синусити та хронічні остеомієліти.

Профілактика ПТСР у військовослужбовців Запобігти розвитку серйозних проблем, пов'язаних з ПТСР, допоможе своєчасне втручання лікаря-реабітолога або психотерапевта. Основні методи профілактики включають психологічну підтримку та терапію, правильне харчування, фізичну активність, соціальну підтримку та навчання технікам релаксації.

Висновки Війна негативно впливає не лише на психологічне здоров'я людини, але й призводить до зростання захворюваності та патологій органів і систем організму. Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР) є комплексним захворюванням, що впливає як на психічний стан, так і на фізичне здоров'я військовослужбовців. Військовослужбовці з ПТСР мають підвищений рівень кортизолу та інсуліну, що спричиняє розвиток інсулінорезистентності, метаболічних порушень, захворювань зубощелепної системи та загострення хронічних захворювань. Профілактика ПТСР є важливим завданням, яке потребує комплексного підходу, включаючи психологічну, фізичну та соціальну підтримку.

Надання своєчасної психологічної допомоги військовослужбовцям та постраждалим від війни є критично важливим. Вони повинні відчувати підтримку і розуміти, що вони не самі. Стрес впливає на зубощелепну систему, спричиняючи множинний карієс, запалення ясен, хронічний остеомієліт, бруксизм та інші запальні захворювання. Постійний стрес негативно впливає на обмін речовин та рівень цукру у крові. Надниркові залози працюють у критичному режимі, вивільняючи кортизол, адреналін та норадреналін. Хронічний стрес призводить до підвищення рівня глюкози, що може спричинити цукровий діабет, унеможливаючи активну участь військовослужбовця у бойових діях.

Необхідно впроваджувати техніки заспокійливого дихання, робити самомасажі та підтримувати гігієну на належному рівні, незважаючи на обставини. Важливо уникати алкоголю, який може підірвати бойовий дух та призвести до захворювань печінки, зокрема цирозу. Профілактика відіграє важливу роль. Після повернення з фронту військовослужбовці та їхні близькі повинні докласти зусиль для адаптації до нового ритму життя. Включення у щоденний розклад фізичної активності, правильного харчування та розпорядку дня сприяє покращенню психічного та фізичного здоров'я. Психічний та фізичний аспекти взаємопов'язані: чим краще емоційний стан людини, тим менше негативного впливу зазнає її фізичне здоров'я.

Здорова нація – скарб нашої держави. Вивчивши всі негативні чинники, ми повинні докласти максимальних зусиль, щоб наші військовослужбовці зберегли своє здоров'я.

Тугай О., Троян Р. ДОСЛІДЖЕННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОФЕСІЇ ІНЖЕНЕРА-КОНСУЛЬТАНТА В УКРАЇНІ. ДЕРЖАВНІ ВИМОГИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ФУНКЦІОНАЛУ СПЕЦІАЛЬНОСТІ. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ВТІЛЕННЯ СТАНДАРТІВ	117
Христинченко Є.О. ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ПЕРСОНАЛУ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ	119
Чернявська О.В., Ємельянова В.В. КУЛЬТУРА ДОНАТІВ В УКРАЇНІ: ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ, ВИДИ ДОНАТІВ І ФОРМИ БЛАГОДІЙНОСТІ	121
Чернявський В.В., Стрюк Ю.В. ВПЛИВ ПОСТТРАВМАТИЧНОГО СТРЕСОВОГО РОЗЛАДУ (ПТСР) НА СОМАТИЧНЕ ТА СТОМАТОЛОГІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗСУ	125
Ярмоліцька Н.В. ПЕРЕВАГИ ТА РИЗИКИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ СОЦІОГУМАНІТАРНОЇ СКЛАДОВОЇ ІНІЦІАТИВИ «ОДИН ПОЯС, ОДИН ШЛЯХ»	127